

Dynamika a příčiny hospodaření s křivoklátskými lesy od poloviny 18. století do roku 1939

Jan Skopeček

Posudek magisterské diplomní práce

Diplomní práce Jana Skopečka vznikla v rámci fakulturního výzkumného projektu „Vývoj krajiny Čech v době industriální“. Autor se zaměřil na jeden z dílčích okruhů tohoto projektu – na vývoj lesního hospodářství v době industriální a jeho odraz ve vývoji lesních ekosystémů.

V úvodu je třeba zdůraznit, že takto vymezený předmět studia představuje v současné době problematiku mimořádně významnou, zároveň však značně obtížnou. Studium industriálního období, zvláště doby průmyslové revoluce má u nás dlouhou a neobyčejně bohatou tradici. Více než padesát let je však stále zaměřeno přednostně na aspekty hospodářské, technické a sociální. Hledisko ekologické je dosud silně podceňováno. Zvláštní problém představuje samotná problematika lesního hospodářství. Ačkoliv spalování dřeva představovalo v českých zemích minimálně do poloviny 19. století jeden z klíčových zdrojů energie a rozvoj stavitelství i dalších oborů (např. těžby nerostných surovin nebo dopravy) inicioval rostoucí potřebu dřeva po celou dobu průmyslové revoluce, je lesnímu hospodářství ve většině studií z oboru dějin hospodářství věnováno jen minimum pozornosti. Specializované historické studium je rozvíjeno především po specifické linii lesnické, kterou však historická obec většinou dostatečně nereflektuje. Jan Skopeček se proto musel vyrovnat i s nelehkými problémy metodického rázu. Je třeba říci, že složitěho úkolu se zhostil výtečně.

Kvalita práce se odvíjí od velmi dobře zvládnuté koncepce. Po formulaci předmětu, vstupních hypotéz a metod studia autor přechází k důkladné obecné charakteristice procesu industrializace a průmyslové revoluce. Poté se věnuje vlastní otázce vývoje lesního hospodářství. Nejprve obecně v českých zemích, poté velmi důkladně ve dvou vybraných regionech – na panství křivoklátském a českokrumlovském. Obě panství představovala od 18. a zvláště v 19. století, byť každé jiným způsobem, vrcholné ukázky lesního hospodářství industriálního období a jsou proto neobyčejně vhodnými příklady, na nichž lze transformaci lesních ekosystémů v době industriální demonstrovat. Na základě důkladného studia pramenů i sekundární literatury autor přesvědčivě dokládá zásadní proměnu sledovaných lesních ekosystémů a pojmenovává jednotlivé dílčí příčiny i důsledky těchto změn.

Velmi kvalitní textovou část podloženou obsáhlým výčtem použitých pramenů a literatury vhodně doplňuje výběr přehledných tabulek a obrazových příloh. S ohledem na výše zmiňovanou specifikou oboru historie lesnictví je velmi vítaným doplňkem práce „Slovník

použitých jmen a pojmů“ na s. 93-99. Ke kladům práce řadím i její celkovou grafickou úroveň a velmi dobré literární zpracování.

K povinnostem vedoucího práce patří i upozornění na nedostatky či problematická místa. Práce J. Skopečka nabízí v tomto ohledu jen velmi omezený výběr. Proto pouze na okraj nabízím k diskusi tvrzení, že Puršovo dílo z roku 1960 následující bádání již antikvovalo (s. 14, pozn. 3). Jsem přesvědčen, že je tomu právě naopak. Dílo J. Purše (nejen autorem zmiňovaná monografie) je dodnes základem studia industriálního období v českých zemích. Některé Puršovy přínosné myšlenky (např. ekologický aspekt studia) dokonce dodnes nebyly naplněny. Hojné odkazy na marxisticko leninskou literaturu v Puršově díle se s odstupem času jeví spíše jako specifický odraz doby, v níž J. Purš žil a pracoval, nikoliv jako zásadní nedostatek jeho badatelského odkazu.

Závěry diplomní práce shrnuté na s. 85-86 mohl autor rozvést na větší ploše a více přitom zdůraznit vliv transformace lesních ekosystémů v době industriální na jejich současný stav. Ke stránce formální mám jen tři drobné poznámky: v soupisu pramenů mohl autor výrazněji definovat uložení použitých pramenů; soupis sekundární literatury je dnes již vhodné rozdělovat zvláště na tištěnou literaturu a zvláště webové stránky; u příloh 1-3 opomněl autor uvést zdroje, z nichž obrazové materiály převzal.

Uvedené připomínky však nikterak nesnižují celkově pozoruhodně vysokou kvalitu práce. Proto diplomní práci Jana Skopečka doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou výborně v nejvyšší hodnotě 20 bodů.

V Praze 16.10.2008

doc. PhDr. Václav Matoušek, CSc.

vedoucí práce